
Kyrkomötet Kyrkorättsutskottets betänkande 2015:1

Ändringar i kyrkoordningen m.m.

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas kyrkostyrelsens skrivelse *Ändringar i kyrkoordningen m.m.*, KsSkr 2015:3, avsnitt 5, om övriga ändringar och rättelser i vilken det föreslås en rad ändringar och rättelser i kyrkoordningen. Utskottet ställer sig bakom förslagen och föreslår att kyrkostyrelsens förslag ska bifallas.

Vidare föreslår utskottet två ytterligare justeringar i kyrkoordningen.

Till betänkandet finns en reservation och ett särskilt yttrande.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen (SvKB 1999:1) med de av utskottet föreslagna justeringarna, enligt *bilaga 1*.
2. Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i Arbetsordning för kyrkomötet (SvKB 1999:3), enligt *bilaga 1*.
3. Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i Ersättningsstadga (2012:17), enligt *bilaga 1*.

Skrivelsens förslag

Kyrkostyrelsens skrivelse 2015:3, *Ändringar i kyrkoordningen m.m.*, avsnitt 5, Övriga ändringar och rättelser

1. Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen (SvKB 1999:1).
2. Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i Arbetsordning för kyrkomötet (SvKB 1999:3).
3. Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i Ersättningsstadga (SvKB 2012:17).

Bakgrund

Rättelser med anledning av strukturförändringen

Genom de beslut om förändringar i strukturen på lokal nivå som kyrkomötet beslutade om 2012 och vilka trädde i kraft den 1 januari 2014 kan det på lokal nivå endast finnas församlingar med egen ekonomi och pastorat. Pastorat utgör en samverkansform för två eller fler församlingar och är juridiskt att se som totala kyrkliga samfälligheter.

Av förbiseende har emellertid 8 kap. 17 § och 17 kap. 14 § inte ändrats i enlighet med de ändringar som antogs av kyrkomötet 2012. Detta innebär att det i de nämnda paragraferna inte blir tydligt vad som gäller. Kyrkostyrelsen föreslår därför att detta korrigeras.

Rättelser av felaktig användning av begreppet förtroendevalda

Enligt definitionen av begreppet förtroendevalda i 33 kap. 1 § i kyrkoordningen ska begreppet anses omfatta de personer som vid kyrkliga val har utsetts till ledamöter, ersättare och ordförande i *beslutande och verkställande organ* inom Svenska kyrkan. Exempel på beslutande organ är kyrkofullmäktige, indelningsdelegerade, stiftsfullmäktige och kyrkomötet. Exempel på verkställande organ är kyrkorådet, församlingsrådet (se KsSkr 2012:5 s. 95), indelningsstyrelsen, stiftsstyrelsen och kyrkostyrelsen.

I 10 kap. 11 § i kyrkoordningen samt i 7 kap. 1 § i arbetsordningen för kyrkomötet och i 1, 2, 3 och 11 §§ i ersättningsstadgan har dock begreppet förtroendevalda kommit att användas även för ledamöter i andra organ än de ovan uppräknade vilket inte torde vara korrekt. Kyrkostyrelsen föreslår därför att begreppet förtroendevalda utmönstras ur de här uppräknade paragraferna och i förekommande fall ersätts med "ledamöter och ersättare".

Förtydligande avseende möjlighet att ta ut avgift för konfirmation

Möjligheten att ta ut avgift för konfirmation reglerades tidigare i 42 kap. 7 a § i kyrkoordningen. I paragrafen angavs att någon avgift för konfirmation inte fick tas ut för sådana kostnader som motsvarade konfirmationsersättningen i paragrafens andra till fjärde stycke. I andra till tredje styckena fanns de bestämmelser som numera finns intagna i 42 kap. 9 § och som reglerar konfirmationsersättningen. I paragrafens fjärde stycke fanns en bestämmelse som gav kyrkostyrelsen rätt att utfärda närmare bestämmelser om vad konfirmationsersättningen omfattar och om ersättningsens storlek.

Genom de ändringar som föreslogs av den så kallade Strukturutredningen i betänkandet *Närhet och samverkan* (SKU 2011:2) kom avgifter för samtliga kyrkliga handlingar att regleras i 42 kap. 7 § samtidigt som bestämmelserna i de tidigare andra till tredje styckena i 7a § flyttades till samma kapitels 9 §. Bestämmelsen som ger kyrkostyrelsen rätt att utfärda närmare bestämmelser samt fastställa ersättningsbeloppens storlek återfinns nu i 12 § och behandlar samtliga kyrkliga handlingar i ett sammanhang.

Av kyrkostyrelsens skrivelse *Strukturfrågor* (KsSkr 2011:5) framgår att avsikten inte var att göra någon innehållslig förändring när bestämmelserna redigerades om. Av den nuvarande regleringen framgår emellertid inte att det finns en möjlighet för en församling att ta ut avgift för konfirmation av en enskild till den del kostnaderna inte omfattas av den konfirmationsersättning som anges i 9 § samt i kyrkostyrelsens beslut (SvKB 2014:12) om clearingbelopp för dop-, vigsel- och begravningsgudstjänster samt konfirmationsersättning.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår kyrkostyrelsen att 7 § förtydligas så att det av paragrafen framgår att avgift inte får tas ut av en enskild som tillhör Svenska kyrkan till den del kostnaderna omfattas av konfirmationsersättningen.

I 3 kap. 1 §, första stycket, Arbetsordning för kyrkomötet (1999:3) anges att motioner till kyrkomötet ska väckas genom att lämnas till kyrkostyrelsen senast två månader innan årets första kyrkomötessammanträde inleds. I samma paragrafs tredje stycke sägs emellertid att motioner med anledning av en skrivelse med redovisning av verksamheten på den nationella nivån eller med förslag till budget alltid får väckas genom att lämnas till kyrkostyrelsen senast två veckor innan årets första sammanträde inleds. Denna reglering har sitt ursprung i den tid då kyrkomötets första session hölls i maj och kyrkostyrelsen därför inte hade någon reell möjlighet att avlämna skrivelserna med redovisning av verksamheten på nationell nivå eller budget inom den tidsfrist – två månader innan första kyrkomötessammanträdet inleds – som stadgas i 3 kap. 2 § i arbetsordningen.

Som bestämmelsen i 3 kap. 1 § tredje stycket är utformad finns emellertid ingen begränsning för avlämnande av motion till de fall då årsredovisnings- eller budgetskrivelse avlämnas sent vilket innebär att bestämmelsen medger att en motion med anledning av en årsredovisnings- eller budgetskrivelse enligt bestämmelsens ordalydelse alltid kan avlämnas två veckor före det att kyrkomötets första session inleds. Att motionstiden på detta sätt förlängs för motioner med anledning av årsredovisnings- eller budgetskrivelse anser kyrkostyrelsen vara orimligt och kan inte ha avsetts gälla i de fall kyrkostyrelsen, i enlighet med huvudregeln i 3 kap. 2 §, första stycket, avlämnar dessa skrivelser senast två månader före det att den första sessionen inleds. Det senare kan förväntas vara fallet i vart fall så länge som kyrkomötets första session avhålls på hösten.

Kyrkostyrelsen föreslår därför att det i 3 kap. 1 § införs en begränsning av rätten att avlämna en motion med anledning av en skrivelse med redovisning av verksamheten på den nationella nivån eller med förslag till budget senast två veckor före det att första sammanträdet inleds. Enligt kyrkostyrelsens förslag ska denna rätt endast kunna utnyttjas i de fall kyrkostyrelsen avlämnat berörd skrivelse senare än två månader före första sammanträdet.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen (SvKB 1999:1) med de av utskottet föreslagna justeringarna enligt bilaga 1.
2. Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i Arbetsordning för kyrkomötet (SvKB 1999:3), enligt bilaga 1.
3. Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i Ersättningsstadga (2012:17), enligt bilaga 1.

Kyrkorättsutskottet finner att förslagen är nödvändiga konsekvensändringar med anledning av tidigare fattade beslut och föreslår därför att kyrkostyrelsens förslag ska bifallas.

Det har kommit till Kyrkorättsutskottets kännedom att ytterligare två justeringar bör göras i kyrkoordningen. I rubriken närmast före 8 kap. 23 a § används en felaktig benämning av Svenska kyrkan i utlandet. Rubriken ska rättas av samma skäl som låg till grund för den rättelse av 8 kap. 23 a § som kyrkomötet beslutade om år 2013 (se KsSkr 2013:3, Kr 2013:1). Den ska istället lyda ”Elektorer från *Svenska kyrkan i utlandet*”. I 57 kap. 5 § finns en felaktig hänvisning till 37 kap. 18 §.

Hänvisningen ska rätteligen avse 19 §. Utskottet föreslår därför att även dessa ändringar i kyrkoordningen ska genomföras.

Uppsala den 24 september 2015

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Anders Roos, ordförande

Linda Jansson, sekreterare

Beslutande: Anders Roos, ordförande, Jerry Adbo, Maria Lagerman, Sten-Arne Burman, Christina Andersson, Björn Andersson, Berit Bornecrantz Dias, Gunvor Torstensson, Boel Johansson, Sven Esplund, Claes-Johan Bonde, Gunilla Blom, Conny Tyrberg, Peder Fohlin och Margareta Karlsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Jenny Thor, Sebastian Clausson, Agnetha Eriksson, Manilla Bergström, Sofia Särdaqvist, Hans Weichbrodt, Sven Ingvar Holmgren, Christina Blomqvist, Georg Lagerberg, Per-Olof Jacobsson, Ann-Christine From Utterstedt, Mikael Eskilandersson och Lars Larsson.

Biskop Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Vi reserverar oss mot framlagt betänkande Kr 2015:1 i den del som berör föreslagen ändring i 42 kap. 7 § kyrkoordningen avseende kyrkoavgift och ersättning för kyrkliga handlingar.

Vi menar att en återgång till ursprunglig lydelse har en sådan innebörd att ändring i sak blir ett faktum.

Vi menar att nuvarande lydelse är tydligare än föreslagen lydelse och därför är en förändring onödig.

Vidare är ursprunglig lydelse något mer otydlig och öppnar upp för tolkning så att avgift skulle kunna tas ut för den del som inte ges ersättning för.

Mot denna bakgrund reserverar vi oss mot utskottets tillstyrkande av skrivelsen och föreslår samtidigt avslag på densamma.

Jerry Adbo, Maria Lagerman, Sten-Arne Burman, Christina Andersson och Björn Andersson

Särskilt yttrande

Förtydligande avseende möjlighet att ta ut avgift för konfirmation. Rättelsen i texten är visserligen korrekt men det är olyckligt att det nu återigen finns en risk att barn från mindre bemedlade familjer inte längre kommer att kunna delta i aktiviteter som exempelvis lägerverksamhet kopplad till konfirmationsundervisningen men som ändå inte täcks av konfirmationsersättningen.

Berit Bornecrantz Dias

Övriga ändringar och rättelser**Förslag till ändringar i kyrkoordningen**

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen (SvKB 1999:1)

dels att rubriken närmast före 8 kap. 23 a § ska lyda ”Elektorer från Svenska kyrkan i utlandet”,

dels att 8 kap. 17 §, 10 kap. 11 §, 17 kap. 14 §, 42 kap. 7 § och 57 kap. 5 § ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***8 kap. Biskopen**

17 § Inom varje församling som inte ingår i ett pastorat och varje pastorat ska det väljas minst en elektor.

Stiftsstyrelsen ska fördela övriga elektorsplatser mellan församlingarna och pastoraten. Fördelningen ska göras i förhållande till antalet röstberättigade enligt 33 kap. 2 § i varje församling som inte ingår i ett pastorat och pastorat. Antalet röstberättigade ska beräknas på uppgifterna i det register som avses i 56 kap. 1 § 1 en vecka före det att stiftsstyrelsen beslutar om tidpunkten för valet.

Stiftsstyrelsen ska genast underrätta de församlingar och pastorat som ska välja elektorer om beslutet.

17 § Inom varje församling som inte ingår i ett pastorat och *inom* varje pastorat ska det väljas minst en elektor.

10 kap. Den nationella nivåns uppdrag

11 § Svenska kyrkans arvodesnämnd är ett särskilt organ för att fastställa sammanträdesarvoden för kyrkomötets ledamöter samt för *de övriga förtroendevalda* som har utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen.

Arvoden för arvodesnämndens ledamöter regleras i Ersättningsstadgan (SvKB 2012:17).

Arvodesnämnden ska självständigt fullgöra de uppgifter som anges i instruktionen för nämnden.

11 § Svenska kyrkans arvodesnämnd är ett särskilt organ för att fastställa sammanträdesarvoden för kyrkomötets ledamöter samt för *ledamöter och ersättare i organ* som har utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen.

17 kap. Gudstjänstliv

14 § Kyrkoherden får ge tillstånd åt någon som är döpt och tillhör eller *är anställd för* en församling i pastoratet att predika och leda gudstjänsten vid en viss eller vissa av de gemensamma gudstjänsterna i någon av pastoratets församlingar. Ett sådant tillstånd får inte ges om frågan har prövats av biskopen enligt 13 § första stycket och biskopen har vägrat tillstånd.

14 § Kyrkoherden får ge tillstånd åt någon som är döpt och tillhör *församlingen* eller, *om församlingen ingår i ett pastorat*, en församling i pastoratet att predika och leda gudstjänsten vid en viss eller vissa av de gemensamma gudstjänsterna i *församlingen* eller i någon av pastoratets församlingar. Ett sådant tillstånd får *också ges till någon som är döpt och anställd i församlingen eller, om församlingen ingår i ett pastorat, i pastoratet*. Tillstånd får dock inte i något fall ges om frågan har prövats av biskopen enligt 13 § första stycket och biskopen har vägrat tillstånd.

Kyrkoherden ska för varje år anmäla till biskopen vilka som fått ett sådant tillstånd och vilka gudstjänster det har gällt.

Kyrkoherdens tillstånd får inte avse sakramentsförvaltningen eller att leda de kyrkliga handlingarna.

42 kap. Kyrkoavgift och ersättning för kyrkliga handlingar

7 § Någon avgift för dop får inte tas ut från enskilda personer. Inte heller får någon avgift tas ut för konfirmation när konfirmanden tillhör Svenska kyrkan, för vigsel när någon av makarna tillhör Svenska kyrkan eller för en begravningsgudstjänst när den avlidne vid dödsfallet tillhörde Svenska kyrkan.

7 § Någon avgift för dop får inte tas ut från enskilda personer. Inte heller får någon avgift tas ut för konfirmation *för sådana kostnader som täcks av den konfirmationsersättning som avses i 9 och 12 §§* när konfirmanden tillhör Svenska kyrkan, för vigsel när någon av makarna tillhör Svenska kyrkan eller för en begravningsgudstjänst när den avlidne vid dödsfallet tillhörde Svenska kyrkan.

57 kap. Tillsyn

5 § För varje församling ska det finnas en församlingsinstruktion. Församlingar som ingår i ett pastorat ska ha en gemensam församlingsinstruktion. Förslag till församlingsinstruktion ska utarbetas av kyrkoherden och kyrkorådet i samråd med domkapitlet. När det gäller en gemensam församlingsinstruktion ska kyrkorådet även samråda med församlingsråden inom pastoratet. Instruktionen ska innehålla

1. de regler för församlingen och församlingens verksamhet som domkapitlet får besluta enligt bestämmelser i denna kyrkoordning,

2. ett pastoralt program för församlingens grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. I det pastoralprogrammet ska även behandlas dels församlingens verksamhet på de andra språk än svenska som behöver användas för att församlingen ska kunna fullgöra sin grundläggande uppgift dels barnets perspektiv utifrån en barnkonsekvensanalys.

Utöver vad som sägs i första stycket ska i en gemensam församlingsinstruktion för församlingarna i ett pastorat även redovisas hur ansvaret för församlingens grundläggande uppgift är fördelat mellan församlingarna och pastoratet. Där ska också redovisas hur de befattningar som präst som ska finnas inrättade enligt 37 kap. 18 § i huvudsak disponeras.

Utöver vad som sägs i första stycket ska i en gemensam församlingsinstruktion för församlingarna i ett pastorat även redovisas hur ansvaret för församlingens grundläggande uppgift är fördelat mellan församlingarna och pastoratet. Där ska också redovisas hur de befattningar som präst som ska finnas inrättade enligt 37 kap. 19 § i huvudsak disponeras.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2016.

Förslag till ändringar i Arbetsordning för kyrkomötet

Kyrkomötet beslutar i fråga om Arbetsordning för kyrkomötet (SvKB 1999:3) att 3 kap. 1 § och 7 kap. 1 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap. Ärendenas väckande

1 § Motioner väcks genom att lämnas till kyrkostyrelsen senast två månader innan årets första kyrkomötessammanträde inleds.

Kyrkomötets presidium får besluta att motioner med anledning av en skrivelse från kyrkostyrelsen får väckas senare.

Motioner med anledning av en skrivelse med redovisning av verksamheten på den nationella nivån eller med förslag till budget får dock *alltid* väckas genom att lämnas till kyrkostyrelsen senast två veckor innan årets första sammanträde inleds.

Motioner med anledning av en skrivelse med redovisning av verksamheten på den nationella nivån eller med förslag till budget får dock, *i de fall skrivelsen lämnats senare än två månader innan årets första sammanträde inleds*, väckas genom att lämnas till kyrkostyrelsen senast två veckor innan årets första sammanträde inleds.

Kyrkostyrelsen ska överlämna inkomna motioner till alla som har rätt att delta i kyrkomötets sammanträden.

7 kap. Arvoden

1 § Ledamöter av kyrkomötet samt *förtroendevalda* som utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen har rätt till arvode och ersättning.

Som framgår av 10 kap. 11 § i kyrkoordningen (SvKB 1999:1) ska Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån fastställa sammanträdesarvoden för kyrkomötets ledamöter samt för *de övriga förtroendevalda* som har utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen, dock inte för arvodesnämndens ledamöter.

Närmare bestämmelser om arvoden och ersättningar meddelas av kyrkomötet i särskilt beslut.

1 § Ledamöter av kyrkomötet samt *ledamöter och ersättare i organ* som utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen har rätt till arvode och ersättning.

Som framgår av 10 kap. 11 § i kyrkoordningen (SvKB 1999:1) ska Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån fastställa sammanträdesarvoden för kyrkomötets ledamöter samt för *ledamöter och ersättare i organ* som har utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen, dock inte för arvodesnämndens *ledamöter och ersättare*.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2016.

Förslag till ändringar i Ersättningsstadga

Kr 2015:1
Bilaga 1

Kyrkomötet beslutar i fråga om Ersättningsstadga (SvKB 2012:17) att 1, 2, 3 och 11 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Inledande bestämmelser

1 § I denna ersättningsstadga finns bestämmelser om arvoden för kyrkomötets ledamöter samt för *de övriga förtroendevalda* som har utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen.

Arvodet kan utgå som ett sammanträdesarvode och som ett fast årsarvode.

Med basbelopp i denna stadga avses prisbasbeloppet enligt Socialförsäkringsbalken.

1 § I denna ersättningsstadga finns bestämmelser om arvoden för kyrkomötets ledamöter samt för *ledamöter och ersättare i organ* som har utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen.

Sammanträdesarvode

2 § Sammanträdesarvode utgår för ett protokollfört sammanträde oavsett sammanträdesdets längd. Endast ett sammanträdesarvode per dygn kan utgå.

Sammanträdesarvodet *avses ersätta den förtroendevaldes* inläsning, närvaro och ansvarstagande.

Sammanträdesarvodet *utgör ersättning för* inläsning, närvaro och ansvarstagande.

3 § Sammanträdesarvode ska utgå till ordinarie ledamot samt till tjänstgörande ersättare och ersättare som är närvarande på ordförandes särskilda kallelse.

Sammanträdesarvode utgår inte till den *förtroendevalde* som enligt kyrkoordningen är skyldig att delta i sammanträdet.

Sammanträdesarvode utgår inte till den som enligt kyrkoordningen är skyldig att delta i sammanträdet.

Till kyrkomötets ledamöter utgår sammanträdesarvode under kyrkomötets sammanträdesdagar jämte en inledande förberedelsedag vid varje session. Till kyrkomötets ledamöter utgår dock inte sammanträdesarvode enligt denna ersättningsstadga för ett sammanträde i något annat organ under den tid som kyrkomötet är samlat.

Ersättning för förlorad arbetsförtjänst

11 § Till de *förtroendevalda* som enligt 4 och 5 §§ har rätt att erhålla sammanträdesarvode får också betalas ersättning för styrkt förlorad arbetsförtjänst. Semester och kompensationsledighet berättigar inte till ersättning för förlorad arbetsförtjänst.

Ersättning för förlorad arbetsförtjänst betalas per sammanträdesdag med högst 7 procent av ett basbelopp.

11 § Till de som enligt 4 och 5 §§ har rätt att erhålla sammanträdesarvode får också betalas ersättning för styrkt förlorad arbetsförtjänst. Semester och kompensationsledighet berättigar inte till ersättning för förlorad arbetsförtjänst.

Till den *förtroendevalde*
som har förlorat arbetsförtjänst
men som inte kan redovisa för
den får betalas ersättning med
ett belopp som motsvarar den
sjukpenning som skulle ha
betalats från Försäkringskassan
vid sjukdom.

Till den som har förlorat
arbetsförtjänst men som inte kan
redovisa för den får betalas
ersättning med ett belopp som
motsvarar den sjukpenning som
skulle ha betalats från Försäkrings-
kassan vid sjukdom.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2016.